

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בשב"ק בסעודת היום פרשת בא תשפ"ד לפ"ק

אצל שבת התעלות לאברכי אנ"ש - טעריטאון נ.י.

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף תי"ד

בפרשת השבוע מצינו שבמכות האחרונות כבר נשבר לבו של פרעה, והסכים לשלח את בני ישראל, אך בתנאים שונים. במכת ארבה אמר, לכו נא הגברים ועבדו את ה', ומשה אמר בנעריו ובזקניו נלך, בבניו ובבנותיו בצאננו ובבקרנו נלך (י-ט). ושוב במכת חושך אמר פרעה, לכו עבדו את ה', רק צאנכם ובקרכם יוצגו. ומשה רבינו השיב עלה (י-כה) גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו, וגם מקננו ילך עמנו. משה אמר לפרעה, על דברי ה' אין פשרות, אנו צריכים לעשות דבר ה' עד סופו, ואם לא תסכים מרצונך, אז תגיע לך עוד מכה, עד שיכריחו אותך לעשות כרצון ה'.

ונראה דהנה במכת דבר כתיב, וימת כל מקנה מצרים, וממקנה בני ישראל לא מת אחד, וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד, ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם (ט-י). והיא פליאה, כי לא מצינו בשאר מכות שישלח פרעה לראות אם המכה שלטה גם בישראל, רק כאן במכת דבר. ועוד יותר תקשה, שאמר הכתוב שאחרי שהודיעו לפרעה, והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד, אז ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם. והלא אדרבה, אם רואה שהתקיים המכה בשלימות כדבר משה, זה היה צריך לגרום לשלחם, ומהכתוב נראה שממה שלא מת ממקנה ישראל עד אחד, זאת היתה סיבה להכבדת לבו שלא לשלחם.

אך הענין הוא, כי אחר מכת דם, לא מצינו שיעשה מכה זו שום רושם על פרעה לשלוח אחר משה, אלא ויפן

פירש, גם אתה תתן, לא דיין שמקננו ילך עמנו, אלא גם אתה משלך תתן ע"כ. ויש לדקדק, דאם כן מתחלה הוי ליה לומר מקננו ילך עמנו, ושוב להוסיף גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות. וברמב"ן הקשה, איך עלה על דעת משה לעשות זבח רשעים תועבה (משלי כא-כז), כי ה' חפץ דכאו, לא לכפר עליו, רק להענישו ולנער אותו ואת כל חילו בים ע"כ. וכן הקשה באור החיים הק', איך שאול ישאל עבד ה' זבחי אלקים מאיש בזוי וטמא אשר הרים פיו

קול רנה וישועה באה לי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזולא טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדתו הכלה תחי' בת חדב"ן הרה"ג רבי יואל ווייסמאנדל שליט"א

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

נתייאשו מעולם. וגם מקננו ילך עמנו, כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלקינו.

*

דוד המלך אומר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד (תהלים קלג-א). ולכאורה לא חידש דוד המלך בזה שום דבר, כי כל בשר ולב מרגיש הרגשה נעימה כאשר משתעשע יחד עם אחיו. אך בא לומר, כי רק אז אנו יכולים לשבח שבת אחים, כאשר יעשה זאת רושם לטובה גם להבא, להתאחד יחד גם להלאה, ולשאוב מלא חפנים חיזוק על הימים הבאים לטובה, ולא כהנאה גשמי, שאחר שעומד מלישב יחד, כלתה וחלפה ההנאה, ולא נשארה תועלת מהשבת אחים. וזהו שאמר, 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים', מתי נוכל לקרות על שבת אחים שאינו רק נעים לבד לפי שעה, אלא הוא גם טוב בעצם, 'גם יחד', 'גם' בא לרבות, כאשר תוסיף זאת אחדות גם על להבא, שישאר קשר חזק לתכלית חיותו, עבודת קונו, אז הוא טוב ונעים.

התועלת הגדולה שיש בקיבוץ יחד עם בני תורה, מוריהם וראשיהם, הוא דוגמת הנכנס לחנות של בושם, שאף על פי שלא לקח כלום, יוצא עם ריח טוב (פרקי דרבי אליעזר כה). חז"ל אמרו (אבות א-יז) כל ימי גדלתי בין החכמים, כל יום ויום נתגדלתי ונתעליתי יותר, ממה שמקום מושבי היה תמיד בין חכמי התורה, שזה משאיר רושם רב על כל מי שכבר טעם טעמה. ולא רק כאשר יושב יחד עם חכמי תורה, אלא הרבה למדתי מרבותי, ומחבירי יותר מרבותי (תענית ז). החברותא הנעימה של חברים בני תורה יחד, משפיע על כל אחד ואחד להתעלות יותר.

בתפלתו של הרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע נאמר, שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם. ובפשוטו הכוונה, כי לכל אחד יש מעלות וחסרונות במדותיו והנהגתו, והלא גם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, דכתיב (שיר ד-ג) כפלח הרמון רקתך, אל תקרי רקתך, אלא רקנין שבך (חגיגה כו). ודרכן של בני אדם להביט יותר על חסרונות של חבירו, כי אז מרגיש עצמו

פרעה ויבא אל ביתו, ולא שת לבו גם לזאת (ז-כג). רק במכה שלאחריה מכת צפרדע, כתיב (ח-ד) ויקרא פרעה למשה ולאהרן, ויאמר העתירו אל ה' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי, ואשלחה את העם ויזבחו לה' (עיין באור החיים הק' שם).

והביאור בזה הוא, כי גוי לא איכפת ליה מצבו של אחרים, רק אני ואפסי, וגם מלך שמוטל עליו לדאוג על אנשי מדינתו, עיקר דאגתו רק על עצמו ונוחיותו. והנה אמרו חז"ל (שמו"ר ט-י) כי ממכת דם נתעשרו ישראל, שכאשר קנו מים מישראל לא נתהפכו לדם, ואפילו נכרי וישראל שותין בספל אחת, היה חציו דם וחציו מים ע"ש. ועל כן לא היה איכפת לו לפרעה מכת דם, כי כלום חסר ממון מבית המלך, ויוכל לקנות מים כמה שרוצה, ומה שאין לעמו מים לשתות רק בכסף מלא, לא איכפת לו לפרעה. אבל מכת צפרדע נגע המכה בפרעה עצמו, וכמו שנאמר (ז-ט) ובכה ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים, וברש"י בתוך מעיהם נכנסים ומקרקרין (שמו"ר י-ו), על כן ביקש ממשה ואהרן העתירו אל ה' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי.

והנה במכת דבר מתו כל בהמותיו של פרעה, וכמו שנאמר (ט-ו) וימת כל מקנה מצרים, חוץ מהירא את דבר ה' (רש"י ט-ו), ופרעה הלא אמר מי ה' אשר אשמע בקולו, לא ידעתי את ה' (ה-ב), ואם כן מתו כל מקנהו. אך כאשר שלח פרעה לראות מה נעשה ממקנה ישראל, והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד, אם כן מה איכפת לו שמתו, הלא הוא המלך, ובידו לעשות מה שרוצה, ויתן פקודה שבני ישראל צריכין להשלים לו חסרונותיו. ולכן מה שלא מת ממקנה ישראל עד אחד, זה היה הסיבה שלא שלח את העם.

ולכן כאשר אמר אחר כך פרעה, לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצג, אמר לו משה אנו צריכין המקנה שלנו להקריב ממנו לה', וגם אתה תתן בידנו זבחים ועולות, מתחלה נקח ממך חזרה הבהמות שגזלת מבני ישראל להשלים החסרונות שלך ממכת דבר, ועשינו לה' אלקינו, ואנו נקריב אותם לקרבן לה' אלקינו. הם לא נאסרו בנעבד, כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואנחנו לא

טוב, שהוא מעולה וחשוב יותר ממנו. אבל לא כן הוא, אלא יביט על מעלותיו, ויחשיב את חבירו בהמעלות שנמצא בו.

אך יש בזה עוד כוונה, כי בכל חבורה ישנם בני אדם חברים שונים במעלתם והנהגתם, תלמידי חכמים ופשוטי עם, אנשי צדקה וחסד ובני אדם ריקנים, בעלי מדות מופלגות ובינונים. ויש להתבונן תמיד ולשאת עיניו על הבעלי מעלה שיש בהחבורה, להתדבק עמהם יחד, ולהשתדל ללמוד ממעשיהם ולהתעלות. וגם זה נכלל בהתפלה, 'שנראה כל אחד מעלת חברינו', שנסתכל תמיד ולתת עינינו על בעלי המעלה שיש בחבורתנו, ולא חסרונם, על אלו שחסר להם במעלתם.

*

אנו מדליקין בכל ערב שבת שתי נרות על יום השבת קודש (שו"ע א"ח סימן רסג-א). והענין הוא, כי כל ימי השבוע האבות טרודים בפרנסתם, וכשמגיע יום השבת, יום מנוחה וקדושה לעמך נתת, הוא צריך לנצל את היום ההוא להתעלות, להיות כלי לקבלה, הן לקבל תורה והדרכה מרבו, והן להתלמד מחבריו יחד בבית המדרש, להתעצם יותר בתפלה, לשמוע דבר תורה בהפרשה. ושוב כאשר בא הביתה הוא צריך להיות המשפיע, להאיר לבניו ולבני ביתו תורה ומוסר והדרכה, ולחמם לבם לאהבת ה' ומצותיו.

והנה הנר יש לו שני תפקידים, כי הנר הוא הכלי שבתוכו נותנים את השמן ואת הפתילה, והוי כלי לקבלה, ושוב מדליקין בתוכו הפתילה והשמן להאיר לכל הבית. וזה מוסר השכל לכל אחד על הנהגתו בשבת בביתו, שמתחלה צריך לעשות עצמו כלי לקבל, ושוב להיות משפיע להאיר לאחרים דרכם. ולכן מדליקין שני נרות, להורות על שני התפקידים של האבות בביתם ביום השבת, להיות מקבל ומשפיע יחד.

*

והנה חלק גדול מהאברכים פה, הם עדיין יושבים באהלה של תורה, אשרי חלקם, ויש שנתבגרו יותר וכבר

יצאו לעסוק במשא ומתן לפרנס את בני ביתם. הם צריכין להעריך מצבם, אשר עליהם מוטל לקיים בכל דרכיך דעהו, לכיין לשם שמים בעסקיהם, אשר אז נמצא שעובד את בוראו תמיד (שו"ע א"ח סימן רלא). עליהם מוטל לקדש שם שמים בהנהגתם, הן בין ישראל והן בין הגויים. ובידם לקיים מצות עשה תמידית, ואהבת את ה' אלקיך (דברים ו-ה), שדרשו חז"ל (יומא פו). שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו באמונה, ודיבורו בנחת עם הבריות. מה הבריות אומרות עליו, אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיה מט-ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ע"כ.

אברך היוצא מכולל לצורך פרנסתו, לא נשתנה כלום, הוא צריך להשאר אותו בן תורה גם להלאה, אלא שעובד עתה את ה' בחוצות. הוא לא נעשה כעת ארבייטער זול, אלא הולך במלבושיו כמו עד עתה, הכיפה לא נעשה קטנה יותר, והמלבוש עליון לא מתקצר, וגם הפיאות שלו לא משתנה, ואז ישאר בן תורה העוסק לפרנסתו.

כאשר עושה שינוי קל במלבושיו, הוא מכריז על עצמו איזה סוג יהודי חסידי הוא. יש הרבה סוגי בני אדם, אשר לא ראי זה כראי זה, והוא עצמו במלבושיו עושה חותם על עצמו באיזה סוג הוא מקומו. כאשר המכנסים נעשו מהודקים יותר, הוא מודיע לכל שיכירו איזה סוג יהודי הוא. ועל דרך זה כשמלביש עצמו בשבת טיש בעקיטשע שונה, או בא להתפלל בליל שבת עם טיש בעקיטשע ולא בבעקיטשע של משי חלק המיוחד לתפלה. בזה הוא מתרחק עצמו מהבני העליה שיש בחבורתו ובית מדרשו.

ובני ישראל במצרים שנשארו קודש לה' יותר ממאתים שנה בערות הארץ, היתה רק בכח ההבדלה שהבדילו עצמם מיושבי מצרים, בשמם ולשונם ולבושם (ויק"ר לב-ה), ורק על ידי זה לא נתערבו ביניהם, ויצאו גוי מקרב גוי. וכאשר יצאו ממצרים, והסכים פרעה שהגברים והזקנים ילכו, אין זקן אלא חכם (קידושין לב:). אמר משה לפרעה, אצלינו כל יהודי חשוב מאד, מכל אחד יוכל

ועל דרך זה הוא בהנושא אשה, שיחשיב אותה כמי שילדה. אם היתה זאת בתו, היה מתנהג עמה בחמלה ורוך עם כל חסרונותיה, והנושא אשה לשם שמים, ומתנהג עמה כמו בתו, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה. [וזהו שאמרו חז"ל (מגילה יג.) על מרדכי שנשא את אסתר לאשה, וכמו שנאמר (אסתר ב-ז) ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, אל תקרי לבת אלא לבית ע"כ. והיינו שכאשר נשא אותה מרדכי לאשה, החשיבה אותה כמו בת, להתנהג עמה כאילו ילדה].

והנה הכתוב אומר (בראשית א-ח) ויקרא אלקים לרקייע שמים, וברש"י שא מים, שם מים, אש מים, שערבן זה בזה ועשה מהם שמים (חגיגה יב.) ע"כ. וברש"י (איוב כה-ב) עושה שלום במרומיו, אש ומים בלולין ואין מים מכבין את האש ע"כ. ולכאורה הוי ליה לקרותו בשם 'אשמים', שנרמז בו אש ומים יחד. אך זה בא להורות, כי גם בין אש ומים, שתי מדות מנוגדות, יתכן להיות ביניהן שלום, והוא רק כאשר אחד מוכן לוותר לחבירו. וכאשר האש מסלק את אחת מעצמו, יתכן לדור יחד גם אש ומים. אך למה ויותר האש שיש לו רק שתי אותיות, ולא המים שיש לו שלש אותיות. אך זה בא ללמד כי מי שהוא אש עליו לוותר. ובדרך כלל, האיש בבית הוא האש, ועליו מוטל לוותר כדי שתהא שלום בארמנותיהם. ולא צריכין לוותר הרבה, אלא גם אם מראה ויתור כל שהוא של אל"ף, הוא מראה שיש עם מי לעבוד, ועושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו.

ובל הנושא אשה 'לשם שמים', שמשכיל להבין לוותר משלו, כמו השם של שמים, שהאש ויותר להמים, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה, שתהא שלום במחיצתם, והנהגה תהא עם אשתו כאילו ילדה.

לצמוח אילן נאה ופירות מתוקין, בנערינו ובזקנינו נלך, וגם הטף ילך עמנו, וגם מקננו ילך עמנו, כי אנו עובדים את ה' בגשמיות העולם, וממנו נקח לעבוד את ה'.

*

א מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (עוקצין ג-ב). והקב"ה הבטיח לנו, ואכלתם לחמכם לשובע וגו', ונתתי שלום בארץ (ויקרא כו-ה). וברש"י שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל. וכן הוא אומר עושה שלום ובורא את הכל ע"כ. ואם כי מדת השלום מעולה וחשובה בכל מקום ובכל עת, מכל מקום הרי זה נוגע ביתר שאת בתוך ביתו של אדם, אשר שם צריכה להיות השלום ביתו ברום המעלה, כי גידול הבנים לפרי תפארת, הן ברוחניות והן בגשמיות, תלוי הרבה מאד כפי נוחיות אויר הבית, שזהו המשפיע היותר עצום בחינוך הבנים.

חז"ל אמרו (סוטה יב.) כל הנושא אשה לשם שמים מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה ע"כ. ויש להבין הביטוי של 'לשם שמים'. ומצינו עוד דוגמא לזה, כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (במדבר ג-א) ואלה תולדות אהרן ומשה, וכתיב (שם ג-ב) ואלה שמות בני אהרן, לומר לך אהרן ילד ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו (סנהדרין יט:) ע"כ. ופירשו המפרשים שם, כי המלמד תורה עם ילדים, בדרך כלל הוא משתעשע עם הבעלי כשרונות, ומזניח את הילדים החלושים. אבל אם הילד החלוש הוא בנו, אז יתן כל כוחו ואונו ללמדו ולהעלותו שיצליח בלימודו. ועל דרך זה צריך להיות אצל כל ילד, שהמלמד בן חבירו תורה יחשיב אותו כאילו ילדו, כאילו זהו הולד שלו, פרי בטנו, ואז יעשה מלאכתו באמונה ולא ברמיה ע"כ.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יוחנן אליעזר ברג' כ"ץ הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	מוה"ר ר' שלמה יוסף ראאב הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' ירמיה טעסלער הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בתו למול טוב
מוה"ר ר' עקיבא פישער הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' יחיאל שטערן הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' עקיבא זינגער הי"ז לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב